

GAUSZ ANDRÁS

Mesék rendszerváltásokról

Minden történést számtalan tényező formál. Ha egyeseket kiemelünk, másokat háttérbe szorítunk, torzul a valóság, megbomlanak a természetes harmóniák. Ám ez a torzulás, mivel minden kort sokféle, egymással ellentétes érdekek vezetnek, szinte szükségszerű, természetes kísérője mind a jelen, mind a múlt leírásának. Olyannyira az, hogy ezek a torzulások akkor is jelen vannak, ha a tények krónikáit egyébként valóban csak „objektív”-nek mondott, teljesen „tudományos” megfontolások vezetik. A harmóniák megbomlásának azonban ára van: mese lesz mindabból, ami eredetileg objektivitásnak akarta mutatni magát. A XX. század történetéről, tán mert túl közeliak még eseményei, tán mert rengeteg róla a tiltott szó, különösen sok mese született. Az 1989-es rendszerváltás sem kivétel: alapvető dokumentumok hiányoznak, a történések interpretációjába mindmáig komoly politikai és ennél komolyabb gazdasági érdekek szóltak, s szólnak bele. Nehéz tehát a tisztánlátás. És egyébként is: az objektív történetírás is egy igen nehéz, felettébb problematikus valami!

A tervezett előadás a filozófiai nyelvezetébe ágyazottan egyetlen témát próbál körüljárni: az uralom és a szolgaság eszméjének XX. századi sorsát vizsgálja. Konkrétan azt kutatja, mit jelentett ez a viszony az 1989 előtti időkből, mit a rendszerváltás során, és mit jelent korunkban. Az előadás érzékeny problémákat (tabukat?) érint, maga a téma is súlyos, olyannyira az, hogy a XX. század elmélet-csinálói ki is tért e kérdés megvitatása elől. Vagy legalábbis eredetinek és jelentősnek mondható elképzelések az uralomról és szolgaságról nem születtek.